

ICOMOS^{2/2016}_{in}

Suomen osaston jäsentiedote

ICOMOSin SUOMEN OSASTO r.y.
ICOMOS Finska nationalkommittén r.f.
The ICOMOS Finnish National Committee
INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES

Kirjoittajat:

Kari Avellan, Margaretha Ehrström, Matleena
Haapala, Kirsti Kovanen, Markku Mattila,
Uula Neitola

Kannen kuva:

Uula Neitola

Taitto:

Uula Neitola

2/2016

ICOMOSin Suomen osasto r.y:n jäsentiedote 2/2016

Sisällys

Pääkirjoitus - Margaretha Ehrström

AGA & ADCOM- Kirsti Kovanen, Uula Neitola

Tuokiokuva Merenkurkusta

Heritage Alert

Euroopparyhmä - Margaretha Ehrström, Kirsti Kovanen

ICLAFI - Matleena Haapala

SAHC 2016 - Kari Avellan

VERNADOC - Markku Mattila

Kuvia Töölön kirjaston vierailulta

Tieteellisten komiteoiden äänestävien jäsenten haku

Pääkirjoitus

Margaretha Ehrström

Puheenjohtaja

Vuoden 2016 teemana ovat olleet rekonstruktiot. Kansainvälisen Icomosin teemavuoteen on ollut vaikeammassa maailman poliittinen tilanne ja luonnon katastrofit - poliittiseen tilanteeseen aseelliset konfliktit ja valtioiden aluerajojen väliset selvittelyt sekä luonnon tilan esim. ”normaaleina” pidetyt maanjäristykset mutta myös ilmastomuutoksesta johtuvat rajut luonnonpurkaukset. Olivat syyt mitkä tahansa niiden seurauksena tuhoutuu ihmiskunnan – eri kulttuurien ja kansakuntien yhteistä kulttuuriperintöä. Kansainvälisen Icomosin tehtävänä on miettiä ja pyrkiä löytämään keinoja tuhojen korjaamiseen sekä palauttamaan paikan arvo ja merkitys.

Kansainvälisen Icomosin Eurooppa-kokouksen ja vuotuisen yleiskokouksen teema oli rekonstruktio ja sen poliittiseen, historialliseen, kulttuuriseen ja kansalliseen identiteettiin liittyvät ulottuvuudet. Teeman keskusteluttaminen Istanbulissa lokakuussa toi aiheen käsittelyyn erityistä ajankohtaisuutta. Suomen Icomos järjesti rekonstruktiosta

teemailtapäivän marraskuun alussa, jossa Syyrian tuhoja ja niiden seurauksia peilattiin mm. Tyrvään kirkon tuhopolttoon ja sen yhteydessä käytyihin keskusteluihin. Seminaarin tulokset julkaistaan sähköisesti vuoden 2017 aikana.

Suomen Icomosin käyntikohteet vuoden 2016 aikana ovat kaikki peilanneet restauroinnin, konservoinnin, rekonstruktion, korjaamisen ja kunnostamisen kirjoa sekä työn toteutukseen liittyvää laaja-alaista ammattiosaamista. Joukossa on maamme keskeisiä vanhoja ja moderneja arkkitehtuurin helmiä – Presidentin linna, Yliopiston kirjasto, Töölön kirkko ja Töölön kirjasto. Jokaisella korjauksella on oma tarinansa, perustelut, syy, seuraus ja lopputulos. Keskustelua jatketaan ensi vuonna uusilla kohteilla teemalla Kulttuuriperintö ja demokratia. Tämä on ensi vuonna pidettävän yleiskokouksen teema.

Kiitän kaikkia Icomosin jäseniä aktiivisesta kuluneesta vuodesta ja toivotan Rauhallista Joulua ja Hyvää Uutta Vuotta.

Merenkurkun maailmanperintökohde täytti 10 vuotta. Björköby.

Maailmanperintökohteiden edustajat kokoontuivat Vaasassa syyskuussa.

Matkakertomus

Kirsti Kovanen ja Uula Neitola

AGA & ADCOM, Istanbul 15.-21.10.2016

Heinäkuussa Turkissa tapahtuneen vallankaappausyrityksen jälkeen nousi ICOMOSin sähköpostifoorumeilla paljon melua siitä, voiko lokakuussa Istanbulissa pidettäväksi sovittuja kokouksia, hallitusta, neuvoa antavaa komiteaa, vuosikokousta ja ylimääräistä vuosikokousta pitää ollenkaan. Belgian osasto teki aloitteen kokousten pitämättä jättämisestä tilanteen vuoksi. Aloitteen pontimina oli ylimääräisen vuosikokouksen siirtäminen, jotta esitettyjä sääntömuutoksia ei otettaisi käsittelyyn. Melun päätti hallituksen tekemä päätös, että ylimääräinen vuosikokous siirrettiin vuoden 2017 yleiskokouksen yhteyteen ja kaikki muut vuosittaiset kokoukset pidettäisiin suunnitelmien mukaan lokakuussa Istanbulissa.

Paikalle Istanbuliin tuli 38 kansallista komiteaa, mikä vastaa tavanomaisia osallistujamääriä näissä kokouksissa, mutta vain

25:llä oli mukanaan valtakirjat ja äänestyslistat. Tieteellisiä komiteoita oli paikalla lukuisia. Nyt järjestettiin ICOMOSin historian ensimmäinen kansallisten komiteoiden kokous, jossa ovat edustettuina kansallisten komiteoiden puheenjohtajat, samalla tavalla kuin tieteellinen neuvosto koostuu tieteellisten komiteoiden puheenjohtajista. Sen perustaminen on ollut esillä monta vuotta. Molemmat keskustelivat neuvoa antavalle komitealle tehtävistä esityksistä. Tämä käsitelikin sitten mm. neljä doktriinitekstiä, joista ensi vuoden yleiskokoukseen ehtivät ainakin puurakennusperinnön säilyttämisen periaatteet, ehkä myös periaatteet arkeologisen perinnön säilyttämisestä julkisina puistoina. Osanottajat arvostelivat asioiden peräkkäistä käsittelyä eri komiteoissa, koska monia asioita kerrattiin liian moneen kertaan ennen lopullista päätöksentekoa. Suomen osaston toiminta sai kiitosta puu-

periaatteiden hiomisessa ja Victoria Falls -rahaston kartuttamisessa tehdystä työstä.

Vuosikokous ei ollut päätösvaltainen em. valtakirjojen puuttumisen takia eikä se voinut tehdä sääntöjen edellyttämiä päätöksiä tilien hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä. Ylimääräisen, sääntömuutoksia varten tarkoitetun vuosikokouksen sijaan pidettiin keskustelutilaisuus esitetyistä sääntömuutoksista ja hallitus sai eväät esitysten hiomiseen. Uusi sääntömuutostokous pidetään ensi vuoden yleiskokouksen alla. Eniten keskustelua etukäteen herättäneet hallituksen jäsenten palvelukaudet ja -vuodet taustoitettiin keskustelussa. Keskustelussa tuotiin esiin sekä nykyisiä sääntöjä puolustavia että muutosta kannattavia näkökantoja. Muihin muutosesityksiin oli yleisö tyytyväinen.

Hallituksen kokouksen isoimmat päätökset koskivat Venäjän osaston perustamista, mutta lopullinen perustaminen jäi vielä kiinni viimeistelyvaiheen sopimuksesta, johon sisällytetään osa sääntöihin tavallisesti sisältyvistä yhteistyösäännöistä, mutta jotka vaativat Venäjän lainsäädännön vuoksi erityisen sopimuksen.

Kokousten kyljessä pidimme osanottajille työpajoja, joissa sommiteltiin seuraavan kolmivuotiskauden ohjelman painopisteitä ja kartoitettiin tämän hetken trendejä ja jäsenten toiveita. Ohjelmaluonnos valmistuu talvella ja tulee komiteoiden kommentoitavaksi ennen yleiskokousta.

Tieteellinen symposio oli kokousten suosituin tapahtuma, se käsitteli rekonstruktio-teemaa.

Turkin komitea oli järjestänyt erinomaiset puitteet kokouksille ja se esitteli merkittäviä kohteita monilla käynneillä, mm. Bosporin salmea, sen hylkyjä ja Kul-taisen sarven monumentteja. Päätöstopahtuma oli järjestetty Topkapin palatseihin kuuluvassa prinsessa Esman palatsin ranniossa.

Scientific Symposium "Post-Disaster Reconstruction"

Tämän vuoden vuositapaamisen yhteydessä järjestetyssä Advisory Committee'n tieteellisessä symposionissa teemana oli "Post-Disaster Reconstruction", ja siinä käsiteltiin kulttuuriperinnön tuhoutumista. Erityiseksi näkökulmaksi kulttuuriperinnön tuhoutumiselle esityksissä nostettiin luonnonkatastrofit ja aseelliset konfliktit. Tilaisuuden aluksi kuultiin ICOMOSin Turkin osaston puheenjohtajan Iclal Dincerin ja kansainvälisen ICOMOSin puheenjohtaja Gustavo Avarozin sekä Turkin kulttuuri- ja turismiministerin tervehdykset symposiumille. Puheenvuorot kuultiin myös kansainvälisen ICOMOSin varapuheenjohtaja Toshiyuki Konolta, ja ICOMOSin Intian osaston Rohit Jigyasu piti symposiumin key-note-puheenvuoron.

Symposium oli jaettu kahteen yhtä aikaa pidettäviin osioihin. Osallistuimme sessioista toiseen, jossa teemana oli Reconstruction in the Face of Disaster, mitä käsitteli ensimmäisen session avajaispuheenvuorossaan Susan McIntyre-Tamwoy.

ICOMOSin Ranskan osaston Samir Abdulac käsitteli omassa esityksessään kansainvälisen terrorismin tuhojen vaikutuksia kulttuuriperinnön suojelun tulevaisuuteen Syyriassa. M. Alessandra Vittorini ICOMOSin Italian osastosta puolestaan esitelmöi L'Aquilan maakunnan selviytymisestä vuoden 2009 maanjäristyksestä sekä luonnonkatastrofeihin valmistautumisesta tulevaisuudessa. Niin ikään ICOMOSin Italian osaston Luigi Petti ja Angela Pisciotta tarttuivat esityksessään hätätilasta uudelleenrakentamiseen. Etelälibanonilaisen Beaufortin linnakkeen jälleenrakennushankkeesta ja historiasta piti ICOMOSin Libanonin osaston Jean Yasmine.

Toisessa sessiossa avajaispuheenvuoron piti Zeynep Ahunbay. ICOMOSin Japanin osaston Kiho Yaoita, Tsuguto Ezura ja Noriaki Nishiyama esitelmöivät historiallisten rakennusryppäiden entisöinnistä elävässä maisemassa, missä he käsittelivät case studyna Levukan historiallista satamakaupunkia Fijin maakunnassa. Niin ikään historiallisten rakennusten entisöintiä ja pitemmän aikahaarukan jälleenrakennusta käsitteli esitelmässään Cristoph Machat ICOMOSin Saksan osastosta. ICOMOSin Italian osaston Teresa Colletta puolestaan käsitteli omassa esitelmässään Etelä-Italian maanjäristysten jälkihoitoa Irpinian vuoden 1980 Abruzzon vuoden 2009 tuhoihin. Nevin Souykaya ja Metin Karaman ICOMOSin Turkin osastosta esitelmöivät Diyarbakirin maailmanperintökohteen tilasta tuhotöiden jäljiltä.

Symposium sai suurta mielenkiintoa niin viikon varrella kokouksiin osallistuneilta kuin muilta jäseniltä, joita oli paikalla runsain määrin. Ilahduttavaa oli myös huomata, että ICOMOSin Turkin osasto oli markkinoinut symposiumin ohjelmaa paikallisessa teknisessä yliopistossa, minkä johdosta paikan päällä oli myös paljon opiskelijoita ja jatko-opiskelijoita.

Ohessa myös kuvamateriaalia viikon ajalta.

Kokoukset ja symposium järjestettiin Taksim-aukion kupeessa hotelli Marmarassa.

Hallitus pääsi iltaristeilylle Bosporinsalmelle.

Kansallisten komiteoiden kokouksissa riitti edustajia.

General Assembly 2016 juuri käynnistymässä.

Nostimme peukut ylös kulttuurinsuojelun puolesta!

Tuokiokuva Merenkurkusta

Kohti ulappaa! Maailmanperintötyöryhmä pääsi tutustumaan Merenkurkun kansallispuistoon syyskuussa. Alue hyväksyttiin Unescon maailmanperintöluetteloon Suomen ensimmäisenä luontokohteena vuonna 2006. 10-vuotisjuhlia vietettiin Mustasaaren kulttuuritalolla.

Heritage Alert:

Historic City of Vyborg, Russian Federation

ICOMOS, on the basis of information gathered by Russian ICOMOS members, the National Committee of Finland and the ICOMOS International Scientific Committee on Historic Towns and Villages (CIVVIH), wishes to express its strong concerns about the safeguarding of the Historic City of Vyborg and therefore addresses this ICOMOS Heritage Alert to the attention of the authorities of the Russian Federation, and the administrations of the City of Vyborg and Leningrad Oblast.

Besides the urgent measures underlined in the letter, ICOMOS advocates the following overall long term objectives for Vyborg:

1) A long-term management plan for the preservation of Vyborg should be developed as a joint effort of both domestic and international stakeholders, taking into account the multicultural character of the city.

2) The socially, culturally and economically sustainable development of Vyborg should be pursued through a coherent set of inter-linked policies and activities which all contribute to the preservation of historic Vyborg and enhance national and international cultural tourism to the city.

3) Adequate legal tools and standards for the protection of the built heritage of Vyborg should be developed.

4) Methodological capacity building in the field of heritage preservation, such as the training of staff in charge of the heritage sites and buildings, should be ensured. To this end, the momentum of the recently completed successful restoration work on the Alvar Aalto Library should be fully utilized.

5) The obstacles to organizing and financing professional research, detailed documentation and evaluation of the city structure, its buildings and interiors, and archaeological objects should be addressed and resolved.

6) Urban planning decisions should be made more transparent. Free access to land use planning data should be ensured, via the Internet; for example, the ownership of land and historic buildings, monuments and their territories, protection zones and their protocols.

7) Land use planning and infill development should follow as much as possible the historical land division and lot boundaries and scale of building.

8) The federal authorities of Russia are encouraged to assess the problems of the historic city of Vyborg in the light of international criteria for the conservation and management of historic cities (especially The Valletta Principles for the Safeguarding and Management of Historic Cities, Towns and Urban Areas) and to develop an extensive programme for the revival of Vyborg as a prominent international heritage, architectural, museum and tourism centre.

9) The values of Vyborg's cultural heritage should be broadly presented in the media and education, particularly in Vyborg and St. Petersburg.

10) The administrations of the City of Vyborg and Leningrad Oblast should enter into discussion and involve experts on the preservation of cultural heritage in the above mentioned processes, and establish

an international cooperation mechanism for this purpose.

The Clock Tower in 2016 (above) and the ruins of the “Domus” residential building (Goving House) in 2015 (below) © Sergei Gorbatenko

Matkakertomus

Margaretha Ehrström ja Kirsti Kovanen

Eurooppa-ryhmän kokouksesta 6. – 7.6.2016

Osallistuimme ICOMOSin Eurooppa-ryhmän kokoukseen Ateenassa kesäkuun alussa. Kokouksessa oli mukana 65 osanottajaa 30 maasta.

Ryhmän pohdintaa Rekonstruktio-teemasta alustettiin seminaarin esityksissä. Useimmat käsittelivät teemaa yhden monumentin restauroinnin ja sen osien palauttamisen/käsittelyn tekniikoiden kannalta. Muut ulottuvuudet, kuten immateriaalin perinnön osuus, olivat mukana vain parissa esityksessä, esimerkiksi Kreikan esityksessä, romahtaneen sillan tapauksessa. Siinä tarkasteltiin toisaalta sillan uudelleenrakentamista mahdollisimman kestäväksi ja toisaalta sillan funktion merkitystä paikallisten tieyhteyksien palauttamiseksi. Myöskin paikallisten asukkaiden osallistuminen rekonstruktio-prosessiin oli vain vähän esillä. Seminaarissa esitettiin myös kuvakavalkadi noin kymmenestä maasta, joka pohjusti kes-

kusteluja. Suomesta oli esillä Tyrvään vanhan kirkon palo ja sen tuhoutuneiden osien uudelleenrakentaminen.

Keskustelusta jäi mieleen, ettei rekonstruktion yhteydessä voi edetä monumentti edellä vaan esim. Ruotsin esittämällä tavalla kirjaten vaihtoehtoja matriisiin, jonka avulla sitten käydään läpi eri lähestymistapoja. Immateriaalin perinnön ja ulottuvuuden osuus tuntuu olevan Euroopassa kovin vähäistä ja materiaalikeskeinen, jo totuttujen lähestymistapojen toistaminen on valtavirta. Keskustelua onkin vielä jatkettava, laajennettava ja syvennettävä – sekä kansallisesti että alueellisesti. Ateenassa pidetyt esitykset julkaistaan ICOMOSin verkkosivuilla jäsenen käytössä olevassa osiossa, jossa Eurooppa-ryhmän dokumentit ovat luettavissa.

Itse kokouksessa oli esillä keskustelua- si- oina Euroopan Unionin kulttuuriperintö vuosi 2018 ja ICOMOSin rooli sen toteutamisessa. Asiasta ei ollut vielä ajatuksia, mutta työryhmä tuo niitä esille syksyyn mennessä. ICOMOSin Advisory-komitean asioista kertoi sen varapuheenjohtaja Deirdre McDermott. Osastojen vuosikertomusten aikatauluun ehdotettu muutos kesäkuusta-kesäkuuhun tyrmättiin. Kokoukselle esiteltiin raportit Syyrian tilanteesta, Rosia Montanan kultakaivoksen suojelusta ja tulevaisuudesta, ja ICOMOSin tuore Young Professionals –ohjelma. Suomi informoi kokousta Viipurin Heritage Alertin tilanteesta.

Seuraava Eurooppa-ryhmän kesäkokous pidetään Berliinissä 4. - 6.6.2017.

Kokousohjelmaan kuului tutustuminen Akropoliin, sen uudehkoon museoon ja erityisesti Parthenoniin. Museo on avara ja elegantti ja edustanee näyttelysuunnittelultaan tuoretta tilallista ajattelua. Esineet on sijoitettu oikealle korkeudelle, oikeassa järjestyksessä ja esillä on myös muinaisilla tekniikoilla toteutettuja rekonstruktioita väriyksenä, kankaista jne. Koko museo on rakennettu muinaisjäännöksen päälle, joka näkyy lasilattioiden läpi museon yläkerrokseen asti. Museon käyttötalous on kunnossa, se perustuu pääsylipputuloihin.

Parthenon käy läpi restaurointikierrosta, jossa edellisen korjausvaiheen betonirakenteet poistetaan ja korvataan rakenteellisilla marmorielementeillä. Työ alkoi v. 1976 ja jatkunee vielä kolmisen kymmentä vuotta. Työmaa on vaativissa olosuhteissa temppelin raunion sisälle valetun tilapäisen betonilaatan päällä. Suurimmat huolet ovat edelleen 1600-luvun puolivälissä räjähtäneen ruutivaraston aiheuttaman pilareiden ulospäin kallistumisen jatkuminen ja räjähdysten vaurioittama marmori. Työmaan aidan ulkopuolella käy näin kesäaikaan 50 000 kävijää kuussa.

Kreikkalaiset isännät esittelivät Akropolisin lähistössä Plakan alueella säilynyttä ottomaaniajan taloa, jonka restaurointi on valmistumaisillaan ja joka avataan yleisölle talomuseonähtävyytenä.

Henkinen ja taloudellinen ahdistus näkyy Ateenan keskustan kaupunki- ja katukuvassa vahvasti: monet graffitit peittävät rakennusten alimmat kerrokset, hylättyjä rakennuksia on Viipurin tapaan lukuisia ja eriasteisissa alennustiloissa, teknisen yliopiston rakennusten marmoreita myöten. Talojen pohjakerroksia peittävät aaltopellit muistuttavat talouden tilanteesta kaikkialla ja jatkuvasti ja tekevät kaupunkikuvasta suljettua.

Muutaman kivijalkaliikkeen julkisivun kunnostamisella kortteleittain saattaisi saada positiivisen hengen ja käänteen aikaan ja kääntää kehitystä vähitellen noususuuntaan. Vastavista keskusta-alueitten elinvoiman syösykierteen kääntämisistä on hyviä kokemuksia mm. Kanadan shop front –projekteista,

joissa restaurointiarkkitehtiryhmän avustuksella liikkeenomistajat ovat kunnostaneet ja palauttaneet historiallista asua näyteikkunoiden osalta. Meilläkin niitä on kokeiltu ja saatu hyviä kokemuksia keskusta-alueilla mm. Pieksämäellä.

Margaretha Ehrström

Kirsti Kovanen (oikealla ICOMOSin DG Marie-Laure Lavenir)

Matkakertomus

Matleena Haapala, Ympäristöministeriö

ICLAFIn vuosikokous 2016

Taustaa:

ICLAFI on vuonna 1997 perustettu ICOMOSin (International Council on Monuments and Sites) kansainvälinen tieteellinen komitea, joka käsittelee kulttuuriperinnön lainsäädännöllisiä, hallinnollisia ja taloudellisia kysymyksiä.

ICLAFIn vuosikokous ja konferenssi järjestettiin vuonna 2016 Tallinnassa Ruotsin kuninkaan vuonna 1666 antaman kuninkaallisen plakaatin 350-vuotisjuhlan sekä Tallinnan vanhan kaupungin vuonna 1966 säädetyn suojelun 50-vuotisjuhlan kunniaksi. Tallinnan vanha kaupunki on vuonna 1996 nimetty myös maailmanperintökohteeksi. Tilaisuuden järjesti kansainvälisen ICOMOSin Viron osasto. Konferenssin teema oli kulttuuriperintölainsäädännön historiallinen kehitys. Konferenssi pidettiin Tallinnan Pyhän Nikolain (Niguliste) kirkkomuseossa 12.-13. lokakuuta. ICLAFIn

työkokous pidettiin 12. lokakuuta illalla Tallinnan kaupungintalolla. Lisäksi isännät olivat järjestäneet opintoretkiä 14.-15. lokakuuta. Osallistuimme Satu-Kaarina Virtalan kanssa näistä ensimmäiselle retkelle, joka suuntautui Lahemäen kansallispuistoon ja Narvaan.

Konferenssi:

Konferenssissa kuultiin 22 alustusta, joista alla poimintoja.

ICLAFIn puheenjohtaja, professori Toshiuki Kono (Fukuoka University) esiteli ICOMOSin antamien julistusten avulla kulttuuriperintökohteiden arvottamisen historiaa asiantuntijuutta korostaneesta alkuajasta nykyiseen kansalaisyhteiskunnan osallistumisen aikaan. Hän totesi, että perinteinen lainsäädäntö, joka perustuu yksityisen omistajan toiminnan ohjaamiseen rajoituksin ja kannustimin, on yhä pai-

kallaan, mutta lisäksi tarvitaan uudenlaisia lainsäädännöllisiä välineitä, kuten esimerkiksi hallinnollisia malleja ja ohjeita, joiden puitteissa voidaan reagoida joustavasti erilaisiin tarpeisiin.

Ruotsin kuningas Kaarle XI:n plakaattia vuodelta 1666 ja myöhempää alan lainsäädäntöä Baltiassa valaisivat tohtori Anneli Randlan (Estonian Academy of Arts), Thomas Adlercreutzin (ICOMOSin Ruotsin osasto), tohtori Andris Šnēns (University of Latvia) sekä arkkitehti, tohtorikoulutettava Viltē Janušaiskaiten (ICOMOSin Liettuan osasto) esitelmät. Ruotsin valta ulottui 1600-luvulla koko Itämeren ympäristöön Skandinavian ja Suomen lisäksi nykyisen Karjalan, Baltian, Puolan ja Saksan alueille. Plakaatissa kuningas ilmoitti tyytymättömyytensä historiallisten muistomerkkien huolimattomaan kohteluun ja määräsi että niitä tulee suojella ja että tämän vastaisesta toiminnasta rangaistaan. Plakaatti oli osoitettu kaikille säädyille, joskin aatelistoa erityisesti velvoitettiin myös hoitamaan maillaan olevia muistomerkkejä. Suojelun kohteiksi plakaatissa nimettiin sekä kiinteät muistomerkit (mm. kirkot, luostarit, linnoitukset, hautapaikat ja riimukirjoituksin varustetut kivet) että irtaimet muinaisesineet (mm. kolikot, sinetit, kirjat ja kirjeet). Kuningas Kaarle XI oli plakaatin antamisen aikaan alaikäinen, joten plakaatin taustalla olivat asiaan vihkiytyneet hovin virkamiehet. Kuningas oli kuitenkin itse myös kiinnostunut historian tutkimuksesta. Hänen kuolemansa jälkeen asia painui 1700-luvun valistuksen aikana taka-alalle ja

plakaatti pysyi Ruotsissa voimassa vuoteen 1828 saakka.

Baltiassa inventoitiin jo 1600-luvulla vanhoja linnoituksia ja vastaavia kohteita, mutta inventointien tavoitteena oli selvittää kruunun omistukset ja hyödyntää niitä uusien linnoitusten suunnittelussa, ei siis dokumentoida historiallisia kohteita. Ensimmäiset restaurointityöt esimerkiksi Tallinnassa suoritettiin kuitenkin jo vuoden 1684 palon jälkeen. 1800-luvulla Venäjän tsaari sääti useita lakeja kulttuuriperinnön suojelemiseksi: vuonna 1827 säädettiin laki muinaisten rakennusten dokumentoinnista ja hävityskielto, vuonna 1850 perustettiin keisarillinen arkeologinen komissio ja vuonna 1893 säädettiin arkeologisista kaivauksista. Vuoden 1666 plakaatista kiinnostuttiin uudelleen 1800-luvun ja 1900-lukujen vaihteessa ja Venäjällä valmisteltiin uutta kulttuuriperinnön säilyttämistä koskevaa lainsäädäntöä, joka ei kuitenkaan ehtinyt valmistua ennen vuoden 1917 vallankumousta. Sekä Virossa että Latviassa säädettiin itsenäisyyden aikana 1920-luvulla kulttuuriperinnön säilyttämistä koskevat lait. Liettuassa tilanne oli monimutkaisempi. Osa nykyisen Liettuan alueesta kuului Puolaan, jonka alaisuudessa Vilnan vanha kaupunki julistettiin suojelualueeksi vuonna 1936. Kuitenkin toisen maailmansodan jälkeen Vilnan tullessa Neuvosto-Liettuan pääkaupungiksi menetettiin puolalaisten mukana paljon asiantuntijoita ja kulttuuriperinnön suojelujärjestelmä oli rakennettava uusiksi. Vilnan jälleenrakennushanke, joka hyväksyttiin 1959, oli ensimmäinen koko

Neuvostoliitossa ja siinä yhdistettiin suoje-
lu ja sosialistiset kehittämistavoitteet. Liet-
tualaiset pitivätkin itseään Neuvostoliitossa
edelläkävijöinä kaupunkien kulttuuriperin-
nön suojelemisessa. Myös Tallinnan vanha
kaupunki julistettiin suojelualueeksi vuonna
1966. Uuteen itsenäisyyden aikaan tultaessa
voidaan esitelmöitsijöiden mukaan edelleen
havaita yhtymäkohtia nykylainsäädännön ja
Ruotsin kuninkaan vuoden 1666 plakaatin
välillä.

Kokoavasti ICLAFIn pääsihteeri, profes-
sori James K. Reap (University of Georgia,
US) totesi, että yhä tänäänkin pyritään suo-
jelemaan samoja kohteita kuin 1600-luvulla.
Esimerkiksi Yhdysvalloissa nykylainsäädän-
nön mukaisia suojelukohteita ovat mm.
hautapaikat, hautamuistomerkit, petroglyfit
(kivipiirroksiset tai -maalaukset), linnoituk-
set, asuinpalatsit/linnat, taistelupaikat, kirk-
kohautaukset, kirkkojen maalaukset, alku-
peräiskansojen pyhät metsät sekä aineeton
kulttuuriperintö.

Muita konferenssissa käsiteltyjä teemoja
olivat mm. kansainvälinen humanitaarinen
oikeus, kulttuuriperinnön verokohtelu sekä
Unescon maailmanperintösopimus.

Suullisten esitysten lisäksi kaikki ICLA-
FIn jäsenet ovat toimittaneet kokouksen
järjestäjälle kirjallisen artikkelin maansa
lainsäädännöstä ja näistä tullaan kokoamaan
sähköinen julkaisu.

Työkokous:

ICLAFIn työkokouksessa keskustel-
tiin erityisesti kansainvälisen ICOMOSin
sääntöjen uudistamisesta. Uudistamiseen
oli havaittu käytännön tarpeita esimerkiksi
liittyen äänestyskäytäntöön yleiskokouk-
sessa. Sääntökokonaisuus on parhaillaan
kommentoitavana ja sen hyväksymisestä
pätetään vuonna 2017. Jäsenet valittelivat
sääntökokonaisuuden raskautta ja poik-
keamista nykyisten sääntöjen rakenteesta.
Todettiin, että mahdolliset kommentit voi
toimittaa viimeistään tammikuussa ICLA-
FIn pääsihteerille, joka toimittaa ne koo-
tusti eteenpäin. Toinen keskeinen aihe oli
nuorten jäsenten tarve ICOMOSissa ja sen
tieteellisissä komiteoissa. Sovittiin, että
ICLAFIn uudet omat verkkosivut ([www.
iclafi.org](http://www.iclafi.org)) pyritään rakentamaan siten, että
niistä saa mahdollisimman hyvän käsityk-
sen toiminnasta ja osallistumismahdolli-
suuksista. Lisäksi nykyiset jäsenet, erityis-
esti perustajajäsenet, pyrkivät huolehtimaan
seuraajan löytämisestä omalle työlleen sekä
kannustamaan nuoria osallistumaan esim.
yliopistoissa ja etenkin tohtorikoulutetta-
vien keskuudessa toimiessaan. Todettiin
myös, että täyden asiantuntijajäsenyyden
sijasta myös liittämisjäsenyys (associate
member) on mahdollista.

Vuonna 2017 ICLAFIn vuosikokous
järjestetään Amersfootissa, Alankomaissa,
kesäkuun lopulla. Teemana on vedenalain-
en kulttuuriperintö. Vuoden 2018 ICLAFIn
kokous tulee olemaan Koreassa ja siinä huo-
mioidaan ICOMOSin vuoden 2018 tema,
kestävyys.

Matkakertomus

Kari Avellan

10th International Conference on Structural
Analysis of Historical Constructions (SAHC
2016), Leuven, Belgia

1. Yleistä:

Konferenssi pidettiin 13-15.9.2016 Belgiassa Leuvenissa Ku Leuvenin kampuksella, KU Leuven on perustettu 1425 ja on yksi vanhimmista ja tunnetuimmista yliopistoista Euroopassa. Konferenssilla oli kampuksella kaksi pitopaikkaa Maria-Theresiacollege ja Universiteitshallen. Konferenssin yhteydessä pidettiin myös 13.9.2016 ISCARSAHin kokous, johon osallistuin.

Konferenssin yleisinä teemoina olivat anamneesi, diagnoosi, terapia ja kontrolli, mitkä kaikki ovat tärkeitä restauraatioprosessissa saavuttaaksemme ymmärryksen rakennetun kulttuuriperinnön rakenteiden käyttäytymisestä. Suulliset esitelmät olivat seuraavista aihealueista:

Traditional and innovative construction materials and techniques
Non-destructive testing, inspection and

structural monitoring

Adobe and vernacular constructions

Conservation of the 20th century architectural heritage

Structural assessment and intervention of archaeological sites

Theory and practice of conservation

Repair and strengthening techniques

Analytical and numerical approaches

In-situ and laboratory experimental results

Seismic behavior and retrofitting

Rehabilitation, re-use and valorization of cultural heritage buildings

Case studies

Valmistin konferenssiin artikkelin yhdessä Erika Belopotocanovan kanssa otsikolla "Restoration and Strengthening of the Old Building of Åland Maritime Museum in Mariehamn, Finland. Pidin aiheesta myös suullisen esitelmän.

2. Mielenkiintoisten puheenvuorojen olennaiset kohdat:

J. Tutsch ja R. Barthel pitivät esitelmän aiheesta The spire of Freiburg Minster: Load assumption and application for structural analysis. Vuonna 1200 tuomiokirkkoa alettiin rakentaa romaaniseen tyyliin. Rakentaminen jatkui vuonna 1230 goottilaiseen tyyliin. Kirkko on osin rakennettu alkuperäisen kirkon, joka on vuodelta 1120, perustuksille. Kirkon torni on ainut keskiajalla valmistunut goottilainen torni Saksassa (1330). Tornin kesti vuoden 1944 marraskuun pommitukset, jotka tuhosivat kaikki rakennukset länsi ja pohjoispuolelta toria, rautarakenteidensa ansiosta. Tornin rautarakenteet ovat yli 600 vuotta vanhoja. Vasta nyt rautarakenteissa on havaittu paikallisesti ongelmia ja suunnittelutyöt on käynnistetty. Erityisesti johtuen tornin pyöreistä rakenteista syntyy pyöreiden kaarevien vetotankojen ja hiekkakiven väliin jännityshuippuja vertaa taivutetut betoniraudat.

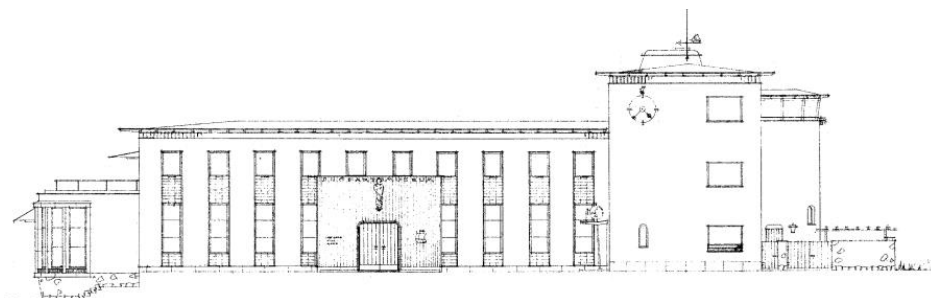
3. Oma esitelmä:

Pidin esitelmän Ahvenanmaan Merenkulkumuseon vanhan rakennuksen vahvistamisesta. Kyseessä on suojeltu rakennus, joka on rakennettu vuonna 1948. Rakennuksen suunnittelivat arkkitehti Jonas Cederceutz ja rakenneinsinööri Holger Smeds.

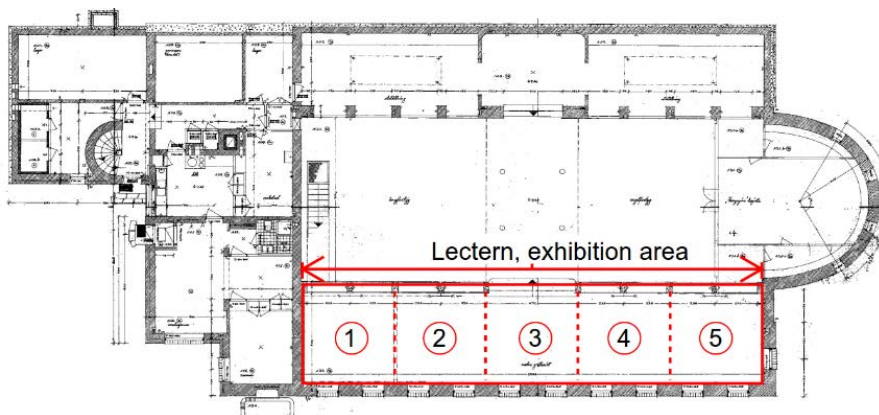
Museon peruskorjaus ja laajennus suoritettiin vuosina 2010-2011. Konsultointi KAREG Oy suunnitteli peruskorjaukseen liittyen kuntotutkimuksen, näyttelylehterin vahvistamisen; laatastons laattojen

käyttökelpoisuusselvitykset ja murtorajatilaselvitykset myötöviivateorialla (plastisuusteorian ylärajalause). Viidestä laatasta yksi purettiin ja neljä laattaa vahvistettiin. Suunnittelun pääperiaatteena oli vahvistaa laattoja myötöviivateoriaa hyväksi käyttäen.

Esitin kiitokseni arkkitehdeille Tapani Mustonen, Nina Svartström ja Johanna Vuorinen, erikoisurakoitsijalle Tero Saarinen Suomen Rakennevahvistus Oy:stä ja Erika Belopotocanovalle.

Kuvat 1- 2. Ahvenanmaan Merenkulkumuseo

Kuva 3. Purettu ja uudelleen tehty laatta 1 sekä vahvistetut laatat 2...5.

Kuva 4. Ennen korjausta kuva vasemmalla ja kuva korjauksen jälkeen oikealla.

Matkakertomus

Markku Mattila

Vernadoc-vuosi 2016

Thaimaa

ASA + RSU VERNADOC 2016

Tämänvuotinen Thaimaan kansainvälinen ASA + RSU VERNADOC 2016 järjestettiin 11.-25. heinäkuuta, edellisvuosien tapaan Mrigadayavan Palacessa Phetchaburissa, siis jo tutuksi käyneessä kuningas Rama VI:n kesäpalatsissa (ASA = Association of Siamese Architects, RSU = Rangsit University). Osanottajia oli Thaimaan lisäksi kahdesta Tyynenmeren alueen maasta, kolme arkkitehti Australiasta ja yhteensä seitsemän arkkitehtiä ja opiskelijaa Indonesiasta. Isäntämaan edustajia oli 72 kahdeksasta eri instituutista. Järjestelyt hoiti jälleen rutinoidusti Tuk, eli arkkitehti, apulaisprofessori Sudjit Sananwai.

VERNADOC-koulutuskeskus

Palatsissa ollaan todellakin oltu tyytyväisiä mittausleirien tuloksiin ja niinpä sieltä eh-

dotettiin, että Mriga dayavan voisi toimia kansainvälisenä VERNADOC-koulutuskeskuksena! Tarjous on: vuosittain, kahden viikon ajaksi, noin sadalle hengelle, asuminen työtilat ja kolme lämmintä ateriaa päivässä. Lisäksi palatsihallinnon johtaja tarjosi kotikaupungistaan Songhlasta (eteläisimmässä Thaimaassa, lähellä Malesian rajaa) omistamaansa, pahasti raunioitunutta kaupunkitaloa mittaus- ja korjauskohteeksi. Rakennus toimisi näin restauroinnin koulutuskohteena (omistajan kustannuksella) ja valmistuttuaan kaupungin VERNADOC-työskentely- ja -näyttelytukikohtana.

Näyttelyt

Jokakeväisen arkkitehtiliiton järjestämän rakennusnäyttelyn (sen, jossa HRH prinsessa tarkastaa kuluneen vuoden VERNADOC-saldon) lisäksi eri mittauskohteilla järjestettiin paikallisnäyttelyitä.

Palokuntahanke

Edessä on vielä erityinen VERNADOC-dokumentointihanke joulukuussa, kun Bangkokin kaupunginhallinnolle tuli yhtäkkinen kiire hävittää vähäväkisten vaatimaton asuinalue kaupungin keskustassa, pois puistorakentamisen tieltä. Thaimaan arkkitehtuuritoimijat, ASA, ICOMOS ja arkkitehtikoulut ovat turhaan, jo parin vuosikymmenen ajan tehneet ehdotuksia asuinalueen edelleen kehittämiseksi.

Hankkeessa konkretisoituu ensi kerran yksi VERNADOC-toiminnan tavoitteesta: antaa kansainvälistä pikaapua kriisitilanteessa.

Indonesia

Indonesian Solo VERNADOC 2016

Vinkin Batak-taloista antoi egyptiläinen VD-preveteraani Nashwa Ibrahim, joka tätä nykyä opettaa lasten arkkitehtuuria Malesiassa ja joka oli käynyt kollegojensa kanssa niitä katsomassa. Opastuksensa mukaan varasin itävaltalaisen arkkitehdin omistaman bungalowin Samosirin saarelta ja aloin kysellä kiinnostuneita kokeilemaan, josko noita rakennuksia löytyisi mitattavaksemme. Tämä mittausjärjestelyjen testihanke toteutettiin 04.-11. elokuuta 2016.

Työryhmä

Monien vaiheitten jälkeen työryhmän muodosti lisäksi Tuk (Sudjit Sananwai) sekä kaksi hänen yhteyksillään löydettyä nuorta ennakoluulotonta indonesialaista: arkkitehti Heru, jolle mittaushanke oli ensimmäinen ja arkkitehtiopiskelija Unai, jolla oli kokemusta kuukautta aiemmalta Tukin lei-

riltä Phetchaburissa. Useampia ei majoitukseemme olisi sujuvasti mahtunutkaan. Saavuttuamme Toba-järvelle ja venematkalla saareen meihin liittyi kuitenkin vielä Medanin (kaupunki neljän tunnin ajomatkan takana ja johon lentomme Bangkokista saapui) Teknillisen Instituutin kaiken arkkitehtuurin professori (insinööri) kolmen opiskelijansa kanssa. Olimme kyllä tehneet heille jo luotailuvaiheessa selväksi, että hanke oli tiukkaan rajattu kokeiluhanke ja ryhmämme täysi. He joutuivat nyt improvisoimaan omat kuljetuksensa ja asumisensa, mutta saimme vielä nauttia heidän tarjoamansa illallisen, neuvotellen tulevaisuuden yhteistyömahdollisuuksista (apua he ainakin tarvitsevat). Seuraavana päivänä, kun ryhmämme itävaltalaisen arkkitehdin opastamana ja hänen Yarikseensa ahtautuneina, kiersi saaren kulttuurista ja etsi mitauskohdetta, palasivat medanilaiset kotio. Muutamaa päivää myöhemmin saapui vieraksemme koko Indonesian pääkaupungista Djakartasta vielä Universita Indonesian arkkitehtuurin historian professori Ridwan Kemas, joka tuli tapaamaan Tukia ja minua sekä jo uudeksi assistenttikseen nimitämänsä Herua ja osaavaa oppilastaan Unaita. Jo kesällä Tukin leirillä Phetchaburissa työskennelleenä ja maan pääyliopiston edustajana hän oli paremmin selvillä työstä ja siihen liittyvistä yhteistyömahdollisuuksista. Indonesia kun on oma maailmansa: mm Borneon sisäosissa on kansansirpale, joka elää ja asuu 15 m korkeudella puissa. Heidän asumuksistaan on vain muutama al-
tapäin otettu valokuva.

Kohde oli siis Indonesiassa, pohjoisen Sumatran vuoristossa 900 metrin korkeudessa olevan Toba-järven saari Samosir ja sen Batak-talot. Jos vielä muistatte, niin supertulivuori Toba räjähti 74 000 vuotta sitten, työntäen taivaalle yli 30 km³ maallista tavaraa: tuolloin esimerkiksi Intiaan laskeutui paikoitellen jopa kolme metriä tuhkaa ja se aiheutti koko maapalloa kohdanneen eko-katastrofin, joka päätti mm osan kehittyneistä ihmislinjoista: ja taas aloitettiin uudestaan savannilta. 100 km x 50 km kokoinen Toba järvi on tuon muinaisen supertulivuoren kraatteri ja Samosir saari sen keskellä. Saari on paikan myöhempää, nyt jo sammunutta vulkaanista toimintaa, mutta järven horisontissa näkyy useita hyvin aktiivisten tulivuorien keiloja. Järvi ja saari näkyvät myös 60-luvun koulukartoissa, muttei Tane niistä puhunut mitään. Alue oli hollantilaisten koloniasoima ja on niiltä jäljiltä omaperäisesti kristitty, keskellä muhamettilaista Indonesiää.

Klaaneiksi järjestyneitten sukujen Batak-talot seisovat rivissä seitsemän ruokakunnan ryhmissä (Huta), ympärillään parimetriä korkea ja leveä, huolellisesti rakennettu kivi-muuri, jonka päällä on perinteisesti kasvanut läpikäymätön bambutiheikkö, suojana vihaisia naapureita ja villieläimiä vastaan. Mittasimme Huta Siallaganin Rumah Polonin (Polonin talo). Se näkyy valokuvassa, jossa Unai ottaa mittaa, mutta parempaa tietoa siitä ja sen rakenteista on esittää vasta sitten kun jatkotyöt ovat valmistuneet.

Jatkoa

Professori Ridwan oli heti valmis ajatukseen täydentää työmme Huta Siallaganissa oman työryhmänsä ja kansainvälisten VD-vetaraanien avustamana. Hänen tarjoamansa leirien ajankohdat alkavat jo tämän vuoden Joulupäivästä ja jatkuvat ensi vuoden puolelle, pitkälle pääsiäisen nurkille.

Romania

Tänä vuonna Romaniassa ei järjestetty mitta-leiriä. Sen sijaan siellä järjestettiin kaksi VERNADOC-näyttelyä, joissa esiteltiin edellisvuosina mitattuja VD-kohteita. lisäksi Romanian arkkitehtilehdessä "ARHITEKTURA" julkaistiin VERNADOCia ja sen taustoja luotaava, Laura Zaharian laatima romaniankielinen artikkeli. Laurahan on ollut jo kahdesti mittaamassa Suomessa, kerran Thaimaassa ja järjestänyt kaksi leiriä Transilvaniassa.

Turkki

Turkish VERNADOC 2016

Turkin ICOMOS järjesti ensimmäisen VERNADOCinsa 29.08.-09.09.2016 Mudurnus-sa, Bolun maakunnassa, noin Istanbulin ja Ankaran puolimatassa. Hankkeen pääjärjestäjänä toimi CIAVin toiminnasta tuttu Ege Yildirim. Hän on aikanaan asunut ja käynyt koulua myös Helsingissä, kun isänsä toimi Suomessa Turkin suurlähettiläänä. Leirin muina järjestävinä organisaatioina olivat Mudurnun paikallishallinto ja kaksi yliopistoa: Abant İzzet Baysal Üniversitesi ja İstanbul Teknik Üniversitesi.

Kohde

Mudurnun mittauskohteeksi oli valikoitunut 1880-luvulla rakennettu, paikallisen tradition mukainen kolmikerroksinen puutalo, Armutçular Konağı.

Osanottajat

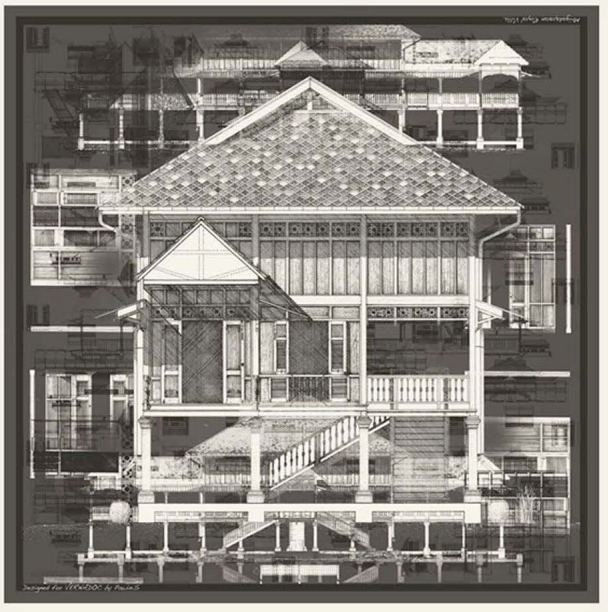
Osanottajia tuli lopultakin seitsemästä eri maasta: Egyptistä 2, Suomesta, Iranista, Japanista, Pakistanista ja Ranskasta 1 kustakin sekä isäntämaa Turkista 14. Ammatteihin jaoteltuna työryhmässä oli 14 arkkitehtia, 2 kaupunkisuunnittelijaa, 1 arkkitehtuurin konservoija, 1 puuseppä, 2 arkkitehtiylöpilasta ja 1 sisustussuunnittelun opiskelija. Turkin epävakaasta tilanteesta johtuen alkuperäisestä työryhmästä peruutti osanottonsa thaimaalaiset, serbi ja toinen japanilainen. Koska vain yhdellä turkkilaisella oli mitään kokemusta VERNADOC-hankkeista, oli Ege laskenut työn ohjaamisen lähinnä taitaviksi tuntemiensa thaimaalaisen varaan. Kun thai-arkkitechdit vetäytyivät hankkeesta, jäi osaamisvastuu ryhmän suomalais-arkkitechdin, Tuomas Klausin varaan. Muita aiempien VD-hankkeitten osallistujia olivat egyptiläinen Dalia Nabil, joka oli mukana Östmarkin kirkon mittauksessa Värmlannissa 2010 ja viime vuoden CIAV VERNADOCiin osallistuneet Turkin Süheyla Koç ja Pakistanin Tania Ali. Jälki-kiitoksien mukaan Tuomas onnistui tehtävässään erinomaisesti.

Ote Tha Wang VERNADOC 2016 näyttelyn julisteesta.

Mittausta Mrigadayavan Palacessa.

Mrigadayavan Palacen mittauspierustuksista koostettu silkkiliina.

Unai mittaa kohdettamme Huta Siallagan
Batak-talo Rumah Polonia. valokuva: MMa 2016

Mudurnun mittauskohde oli 1880-luvulla rakennettu paikallisen tradition mukainen kolmikerroksinen puutalo, Armutçular Konağı.

Osasto vieraili 10.10. Töölön kirjastossa, missä arkkitehti Tapani Mustonen esitteli kohdetta. Mukana oli yhteensä 22 jäsentä. Kiitos kaikille osallistujille!

Tieteellisten komiteoiden äänestävien jäsenten haku toimikaudelle 2017-2019.

Icomosin Suomen osasto ilmoittaa haettavaksi seuraavien tieteellisten komiteoiden äänestävän jäsenen paikan seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi. Vapautuneet paikat ovat aineettoman kulttuuriperinnön komitea, kansanrakentamisen komitea, komitea riskien varautumiseen sekä 1900-luvun arkkitehtuurin komitea. Komiteoiden verkkosivuilta voi tutustua lähemmin komiteoiden toimintaperiaatteisiin ja ohjelmaan.

Hakemus liitteineen (cv ja lyhyt perustelu miksi juuri tämä komitea kiinnostaa) tulee lähettää sihteerille sihteer@icomos.org viimeistään 13.12.2016.

Icomos pyytää myös heitä, jotka eivät halua jatkaa tieteellisten komiteoiden äänestävänä jäsenenä ilmoittamaan asiasta sihteerille.

Äänestävän jäsenen lisäksi Icomosin jäsen voi ilmoittautua suoraan haluamansa komitean kirjeenvaihtajajäseneksi. Tämä ei vaadi asian kierrättämistä hallituksen kautta.

ICOMOSin SUOMEN OSASTO r.y.
ICOMOS Finska nationalkommittén r.f.
The ICOMOS Finnish National Committee
INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES

ICOMOSin Suomen osasto r.y.
Tieteiden talo
Kirkkokatu 6
00170 Helsinki
©ICOMOSin Suomen osasto r.y. 2016